สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้
และนวัตกรรมองค์กร

วารสารวิชาการ
ก้าวนวัต
Kaonawat Academic journal

ฉบับปฐมฤกษ์

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1

มกราคม - กุมภาพันธ์ 2569

Vol. 1 Issue 1: January - February 2026

https://so17.tci-thaijo.org/index.php/KAJ

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการก้าวนวัต (Kaonawat Academic Journal) ดำเนินการโดยสมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร ซึ่งเป็นวารสารที่ออนไลน์ในระบบTHAIJO โดยมีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 6 ฉบับ และให้ความมุ่งมั่นในการส่งเสริมและเผยแพร่บทความที่บูรณาการสหวิทยาการทางด้านสาขาทางด้าน บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป การเงินและการบัญชี การตลาด การท่องเที่ยวและการโรงแรม ภาษาศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ ศึกษาศาสตร์ นิเทศศาสตร์ สังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ส่งเสริมการเกษตร สิ่งแวดล้อม สุขภาพและการดูแลสุขภาพและสาขาที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมสหวิทยาการ

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการวารสารวิชาการก้าวนวัต (Kaonawat Academic Journal) ขอขอบคุณนักวิชาการ นักวิจัย อาจารย์ และนักศึกษาทุกท่านที่ให้ความสนใจส่งบทความเข้ามาตีพิมพ์อย่างต่อเนื่อง ขอขอบคุณคณะกรรมการกลั่นกรองบทความและผู้ทรงคุณวุฒิประจำวารสารทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้เขียน และขอขอบคุณคณะกรรมการผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ได้ให้ความอนุเคราะห์จนวารสารฉบับนี้สำเร็จอย่างดียิ่ง นอกจากนี้ หากมีข้อบกพร่องประการใด กองบรรณาธิการขอน้อมรับ เพื่อจักได้นำไปปรับปรุงการดำเนินงานของวารสารในฉบับต่อไป

(รองศาสตราจารย์ ดร.กัลยารัตน์ ธีระธนชัยกุล)
บรรณาธิการ

วารสารวิชาการก้าวนวัต

Kaonawat Academic Journal

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569

เจ้าของ : สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสาตราจารย์ ดร.สอาด บรรเจิดฤทธิ์

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.กัลยารัตน์ ธีระธนชัยกุล นายกสมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

รองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสาตราจารย์ ดร.สุนทรี จีนธรรม อุปนายกสมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสาตราจารย์ ดร.อมรรักษ์ สวนชูผล เหรัญญิกสมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

ดร.พูนสวัสดิ์ แก้วเกียรติสกุล เลขานุการสมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

บรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ

รองศาสตราจารย์ ดร.ศศมล	ผาสุข	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
รองศาสตราจารย์ ดร.อภิชิต	คำภาหล้า	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
รองศาสตราจารย์ ดร. สุบิน	ยุระรัช	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รองศาสตราจารย์ ดร. วรินรำไพ	รุ่งเรืองจิตต์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมคเณ	เกียรติก้อง	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีร์ธนิกษ์	ศิริโวหาร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.นันทวัฒน์	ภัทรกรนันท์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ	สิทธิจิรพัฒน์	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพบูลย์	สุขวิจิตร บาร์	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริกานดา	แหยมคง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารยา	อึงไพบูลย์กิจ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดลยา	จาตุรงคกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์เพ็ญ	วรรณารักษ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชื่นสุมณ	ยิ้มถิน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สัญญลักษณ์	ศุภนาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิ่งแก้ว	พรอภิรักษสกุล	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.สมพงษ์	อัศวริยธิปัติ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทนายเกรียงศักดิ์	พินทุสรศรี	ประธานบริษัทดร.ทนายเกรียงศักดิ์และเพื่อน ทนายความการบัญชี จำกัด
พว.ดร.เติมทรัพย์	จั่นเพชร	โรงพยาบาลธรรมศาสตาร์เฉลิมพระเกียรติ
ดร.วิลาสินี	ยนต์วิกัย	วิทยาลัยดุสิตธานี
ดร. ธันยนันท์	สมบูรณ์รัตนโชค	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ดร. ถิรวุฒิ	ยังสุข	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ดร. ทิพชญา	พึ่งชาญชัยกุล	มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ทีมสนับสุนงานวารสาร

คุณปัทมา	พรหมสวัสดิ์	สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร
คุณกิติกานต์	พัฒอำพันธ์	สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร
คุณธมลวรรณ	เพียรพิจารณ์	สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

กำหนดเผยแพร่

พิมพ์เผยแพร่ 6 ฉบับ ต่อปี

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - กุมภาพันธ์

ฉบับที่ 2 เดือนมีนาคม - เมษายน

ฉบับที่ 3 เดือนพฤษภาคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคม - สิหาคม

ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน - ตุลาคม

ฉบับที่ 6 เดือนพฤศจิกายน – ธันวาคม

สถานที่ติดต่อ

สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร
เลขที่ 37/119 หมู่ 2 ถ.เลียบคลองสาม ต.คลองสาม อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 12120
เบอร์โทรศัพท์ ติดต่อ 064-605-0819
E-mail: olinateam2025@gmail.com

วารสารวิชาการก้าวนวัต
(Kaonawat Academic Journal
https://so17.tci-thaijo.org/index.php/KAJ

KAJ
วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – Febuary 2026

สารบัญ

บทความวิจัย **หน้า**

การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนด้วยการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน 1
Developing Higher-Order Thinking Skills of Learners through
Project-Based Learning
อธิวัฒน์ อาษากิจ

ปัจจัยกลยุทธ์การตลาด 4Ps ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ 9
ของประชาชน เขตกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย
Marketing Mix Factors (4Ps) Influencing Consumers' Decisions to
Purchase Health Beverages in the Bangkok Metropolitan Area, Thailand
รัชตา กาญจนโรจน์

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบ ในการแข่งขันของธุรกิจสปา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 21
Factors Influencing Competitive Advantage of Spa Businesses
in Prachuap Khiri Khan Province
ศุภาสิณีย์ กาญจนโรจน์

บทความวิชาการ

การพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน 32
Developing 21st-Century Skills of Learners through Project-Based Learning
อภิสรา สังขมณีวงศ์

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนด้วยการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

อธิวัฒน์ อาษากิจ
นักวิจัยอิสระ
อีเมล: ar0254757@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มุ่งเน้นเพื่อ (1) ศึกษาพัฒนาการด้านการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการแก้ปัญหาของผู้เรียน และ (2) เปรียบเทียบทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (PBL) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 40 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน จำนวน 8 แผน แบบวัดทักษะการคิดขั้นสูงซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 การเก็บข้อมูลดำเนินการก่อนและหลังการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อสรุปค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติทดสอบทีแบบจับคู่ (paired t-test) เพื่อตรวจสอบความแตกต่างระหว่างค่าก่อนและหลังการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการแก้ปัญหาเพิ่มขึ้นในช่วงเวลาการจัดกิจกรรม และคะแนนทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานมีประสิทธิผลในการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียน

คำสำคัญ: การคิดขั้นสูง, การเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน, ผู้เรียน

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

Developing Higher-Order Thinking Skills of Learners Through Project-Based Learning

Athiwat Arsakit
Independent Researcher
Email: ar0254757@gmail.com

Abstract

This research study to (1) examine the development of students' analytical thinking, synthesis, and problem-solving skills, and (2) compare students' higher-order thinking skills before and after the implementation of project-based learning (PBL). The sample group consisted of 40 upper secondary students selected through purposive sampling. The research instruments included eight project-based learning lesson plans and a higher-order thinking skills assessment validated by three experts with a reliability coefficient of .87. Data were collected over an eight-week period using pre-test and post-test procedures. Descriptive statistics, including mean and standard deviation, were used to summarize the data, and a paired t-test was employed to examine the differences between pre-test and post-test scores.

The findings indicated that students demonstrated continuous improvement in analytical thinking, synthesis, and problem-solving throughout the learning process. Furthermore, post-test scores of higher-order thinking skills were significantly higher than pre-test scores at the 0.05 level, indicating that PBL is effective in enhancing students' higher-order thinking skills.

Keywords: Higher-order thinking skills, project-based learning, Learners

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ระบบการศึกษาต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านสังคม เทคโนโลยี และโลกการทำงาน ทำให้ผู้เรียนต้องมีทักษะการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking Skills: HOTS) เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Luchang & Nasri, 2023) อย่างไรก็ตาม นักเรียนมัธยมศึกษาในหลายบริบทยังพบปัญหาการเรียนรู้ที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะเชิงปัญญา ได้แก่ การเรียนแบบท่องจำ การขาดประสบการณ์การแก้ปัญหาจริง การทำงานร่วมกับเพื่อนมีประสิทธิภาพต่ำ และการขาดโอกาสในการสะท้อนผลการเรียนรู้ (Zou et al., 2024) ปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมไม่สามารถเตรียมผู้เรียนให้พร้อมต่อการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนในชีวิตจริงได้อย่างเพียงพอ งานวิจัยพบว่า การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) เป็นแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาดังกล่าว เนื่องจากช่วยให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการวางแผน ค้นคว้า ลงมือปฏิบัติ และนำเสนอผลงาน ในขณะที่ครูทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนและโค้ช (Luchang & Nasri, 2023)ในบริบทประเทศไทย จากงานวิจัยของ ชณชนก นามโสม และ วนิดา ฉัตรวิราคม (2567) พบว่าเมื่อใช้ PBL ในบทเรียนพันธุกรรมนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีพัฒนาการด้านการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัดสูงถึง 0.85 แสดงให้เห็นว่า PBL เป็นเครื่องมือที่เชื่อถือได้ในการพัฒนาทักษะคิดขั้นสูงของนักเรียนไทย ระบบนิเวศการเรียนรู้เป็นระบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้รอบตัวผู้เรียน โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ และการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนที่ เอื้อต่อการเรียนรู้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล องค์ประกอบของระบบนิเวศการเรียนรู้ประกอบด้วยกลุ่มคน เนื้อหา ยุทธศาสตร์ ทรัพยากร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วัฒนธรรมแห่งเรียนรู้ ความร่วมมือของเครือข่าย และการใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้กำลังเปลี่ยนแปลงไปเป็นระบบนิเวศ การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้แบบองค์รวม การเรียนรู้ส่วนบุคคล และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ระบบนิเวศการเรียนรู้จึงมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพิ่มทักษะคนวัยทำงาน การพัฒนาพื้นที่เพื่อการเรียนรู้โดยพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้จึงเป็นวิธีที่สามารถนำไปสู่การลดความเหลื่ อมล้ำทางการศึกษาเป็นอย่างดี บทความวิชาการนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับมโนทัศน์ความสำคัญ องค์ประกอบของระบบนิเวศการเรียนรู้ ระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต กรณีตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ และแนวทางการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สุธน วงค์แดง, 2568) ขณะเดียวกัน การบูรณาการเทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์ เช่น ChatGPT สามารถกระตุ้นการคิดสร้างสรรค์และการสะท้อนคิดในกระบวนการโครงงานได้อย่างชัดเจน (Vasconcelos & dos Santos, 2023) จากปัญหาและความท้าทายดังกล่าว การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนโดยใช้โครงงานเป็นฐาน (PBL) จึงมีความสำคัญในการแก้ไขปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษา โดยช่วยพัฒนาทักษะคิดเชิงวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและประสบความสำเร็จในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว งานวิจัยนี้สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ปรับปรุงการออกแบบโครงงาน กิจกรรมสะท้อนคิด และการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาได้อย่างยั่งยืน จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของไทยยังคงเผชิญข้อจำกัดด้านรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการถ่ายทอดความรู้มากกว่าการพัฒนากระบวนการคิดขั้นสูง การนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานมาใช้ในงานวิจัยนี้จึงเป็นการประยุกต์แนวคิดจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับบริบทจริงของผู้เรียน มิใช่การคัดลอกหรือถอดแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้จากแหล่งใดแหล่งหนึ่งมาใช้โดยตรง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการแก้ปัญหาของผู้เรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

กรอบแนวคิดการวิจัย

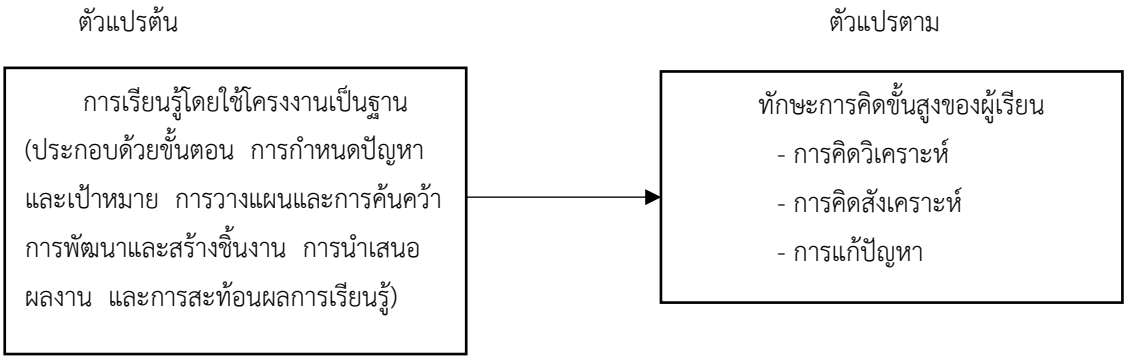

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีวิจัย

การวิจัยมีกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และการพัฒนาเครื่องมือวิจัย โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนา ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้น ม.4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง ซึ่งมีจำนวนรวม 328 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นเดียวกันและอยู่ภายใต้การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรเดียวกัน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample Group) กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้น ม.4 จำนวน 40 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากห้องเรียนที่มีคุณลักษณะเหมาะสมต่อการทดลอง ได้แก่ มีตารางเรียนและรายวิชาที่สามารถจัดกิจกรรม PBL ต่อเนื่องได้ ผู้สอนประจำวิชามีความพร้อมและยินยอมเข้าร่วมการวิจัย และผู้เรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมตลอดระยะเวลาการทดลอง

2. เครื่องมือวิจัย

1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน จำนวน 8 แผน ซึ่งออกแบบตามหลักการ Project-Based Learning (PBL) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะคิดขั้นสูง ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ วิพากษ์ สังเคราะห์ แก้ปัญหา การใช้ความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม นวัตกรรมชีวิตประจำวัน วิเคราะห์ข้อมูลสถิติ เทคโนโลยีและสังคม แก้ปัญหาสุขภาพ พฤติกรรมผู้บริโภค โครงงานวิทยาศาสตร์ รวมถึงสังคมวัฒนธรรม

2 แบบวัดทักษะการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking Skills Test: HOTS Test) ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ ด้านทักษะการคิดสังเคราะห์ และด้านทักษะการแก้ปัญหา ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และผ่านการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการสอน PBL ที่ออกแบบไว้เป็นเวลา 8 สัปดาห์

2 การดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบวัดทักษะการคิดขั้นสูง เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการของผู้เรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อสรุปลักษณะคะแนนและแนวโน้มของผู้เรียน

2 สถิติทดสอบสมมติฐาน (Inferential Statistics) ใช้ paired t-test เพื่อตรวจสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังการเรียนรู้ และพิจารณานัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย 1 เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการแก้ปัญหาของผู้เรียน การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเคราะห์งานวิจัยก่อนหน้าและการสังเกตในชั้นเรียนชี้ให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) มีผลต่อการพัฒนาทักษะคิดขั้นสูงของผู้เรียนอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ และการแก้ปัญหา

1. การคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) ผู้เรียนสามารถแยกแยะ ตรวจสอบ และตีความข้อมูลจากสถานการณ์จริงได้อย่างเป็นระบบและรอบด้าน ตัวอย่างเช่น นักเรียนมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมโครงงานวิทยาศาสตร์สามารถระบุปัญหาและจำแนกองค์ประกอบของโจทย์ได้อย่างเป็นขั้นตอน
2. การคิดสังเคราะห์ (Synthetic Thinking) ผู้เรียนสามารถรวมแนวคิดหลายด้านและสร้างความเข้าใจเชิงระบบ โดยมความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้จากหลายสาขา เช่น สิ่งแวดล้อม นวัตกรรมชีวิตประจำวัน วิเคราะห์ข้อมูลสถิติและวิทยาศาสตร์เพื่อวิเคราะห์ผลทดลองในโครงงาน ทำให้เกิดความเข้าใจที่ครอบคลุมและสามารถสรุปแนวทางแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ
3. การแก้ปัญหา (Problem Solving) ผู้เรียนสามารถระบุปัญหา ออกแบบแนวทางแก้ไข และประเมินผลได้อย่างมีเหตุผล ผลการสังเกตชี้ว่าผู้เรียนได้รับการสนับสนุนจากกิจกรรมสะท้อนคิด (Reflection) การทำงานกลุ่ม และการใช้เทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์เป็นตัวช่วยในการวิเคราะห์และวางแผน
4. การประเมินโดยครูผู้สอนแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีพัฒนาการด้านทักษะคิดขั้นสูงอย่างชัดเจน เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงก่อนเริ่มโครงงาน ทั้งนี้ การพัฒนาทักษะคิดขั้นสูงเกิดขึ้นทั้งด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ และการแก้ปัญหา โดยสามารถประยุกต์ความรู้เพื่อแก้ปัญหาในบริบทจริงได้

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

ตาราง 1 ผลเปรียบเทียบทักษะคิดขั้นสูงของผู้เรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

ทักษะคิดขั้นสูง	คะแนนก่อน PBL	คะแนนนหลัง PBL	การเปลี่ยนแปลง
การคิดวิเคราะห์	58.3	78.9	+20.6
การคิดสังเคราะห์	54.7	75.2	+20.5
การแก้ปัญหา	56.1	77.6	+21.5
เฉลี่ย	56.4	77.2	+20.8

ตาราง 1 แสดงผลเปรียบเทียบทักษะคิดขั้นสูงของผู้เรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) พบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการที่ชัดเจนในทุกด้านของทักษะคิดขั้นสูง ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ และการแก้ปัญหา โดยคะแนนเฉลี่ยของแต่ละด้านเพิ่มขึ้นประมาณ 20–21 หน่วย และคะแนนรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 20.8 หน่วย ผลลัพธ์นี้ชี้ให้เห็นว่า PBL เป็นวิธีการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมการพัฒนาทักษะคิดขั้นสูงของนักเรียนมัธยมศึกษาให้สูงขึ้น

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ด้วยสถิติทดสอบทีแบบจับคู่ (Paired t-test)

ทักษะการคิดชั้นสูง	ก่อนเรียน ($\bar{x}$, SD)	หลังเรียน ($\bar{x}$, SD)	t	df	Sig.
การคิดวิเคราะห์	58.30 (5.21)	78.90 (4.87)	18.45	39	.000*
การคิดสังเคราะห์	54.70 (5.08)	75.20 (4.92)	17.96	39	.000*
การแก้ปัญหา	56.10 (5.14)	77.60 (4.85)	19.12	39	.000*
รวม	56.40 (5.11)	77.20 (4.88)	18.84	39	.000*

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกด้าน โดยผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติทดสอบทีแบบจับคู่ (Paired t-test) แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์การวิจัย 1 การศึกษาพัฒนาการด้านการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการแก้ปัญหาของผู้เรียน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) มีผลต่อการพัฒนาทักษะคิดขั้นสูงของผู้เรียนอย่างชัดเจนในทุกด้าน ทั้งการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ และการแก้ปัญหา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะคิดขั้นสูง ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างความรู้ใหม่ และแก้ปัญหาในบริบทจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Dewey (1938) ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงและการลงมือปฏิบัติ รวมถึงทฤษฎี Constructivism ที่ระบุว่าผู้เรียนจะสร้างความรู้ใหม่ผ่านการมีส่วนร่วมและการสะท้อนผลการเรียนรู้ (Piaget, 1972; Vygotsky, 1978)

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างชัดเจน โดยผู้เรียนสามารถแยกแยะ ตรวจสอบ และตีความข้อมูลจากสถานการณ์จริงได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Luchang และ Nasri (2023) ที่พบว่า PBL ช่วยส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาได้ ด้านการคิดสังเคราะห์ ผู้เรียนสามารถรวมแนวคิดหลายด้านและสร้างความเข้าใจเชิงระบบ ทำให้สามารถเชื่อมโยงความรู้จากหลายสาขาและสรุปแนวทางแก้ปัญหาได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กฤษฎี (2566) ที่พบว่า PBL ที่บูรณาการกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) ช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการสังเคราะห์ความรู้ทการแก้ปัญหาของผู้เรียนได้รับการสนับสนุนจากกิจกรรมสะท้อนคิด การทำงานกลุ่ม และการใช้เทคโนโลยีและ AI เช่น ChatGPT ในกระบวนการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนสามารถออกแบบแนวทางแก้ไขและประเมินผลได้อย่างเป็นระบบ ผลนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Vasconcelos และ dos Santos (2023) และสุธน วงค์แดง (2568) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ การสะท้อนคิด และการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้สามารถส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ที่ 2 การเปรียบเทียบทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะคิดขั้นสูงก่อนและหลังใช้ PBL แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีพัฒนาการที่ชัดเจนในทุกด้าน คะแนนเฉลี่ยด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ และการแก้ปัญหาเพิ่มขึ้นประมาณ 20–21 หน่วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการ PBL นั้นไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาทักษะคิดขั้นสูงเท่านั้น แต่ยังช่วยส่งเสริมคุณลักษณะของผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learner) เช่น ความรับผิดชอบ ความมุ่งมั่น ความรับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง และความสามารถในการปรับตัวต่อสถานการณ์ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้านี้ทั้งในบริบทไทยและต่างประเทศ (Luchang & Nasri, 2023; ชณชนก นามโสม & วนิดา ฉัตรวิราคม, 2567; Zou et al., 2024) นอกจากนี้ การบูรณาการเทคโนโลยีร่วมกับปัจจัยเอื้อต่อการเรียนรู้ อาทิ ระบบนิเวศการเรียนรู้ (learning ecosystem) และกระบวนการสะท้อนคิด (reflection) มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงอย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานสามารถทำหน้าที่เป็นแนวทางการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล และสามารถนำไปปรับใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และหลักสูตรได้ทั้งในระดับมัธยมศึกษาและบริบทของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. การออกแบบโครงงานควรเกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริงหรือปัญหาที่พบในชีวิตประจำวันของผู้เรียน เนื่องจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการลงมือปฏิบัติในบริบทจริงช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ และการแก้ปัญหาได้อย่างชัดเจน

2. การจัดการเรียนรู้ควรเน้นบทบาทของผู้สอนในฐานะผู้สนับสนุนและโค้ช เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการสะท้อนคิดและให้คำแนะนำส่งผลต่อการพัฒนาทักษะคิดขั้นสูง

3. การจัดกิจกรรมสะท้อนคิดอย่างเป็นระบบในชั้นเรียนและกิจกรรมกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญ เพราะช่วยเสริมสร้างความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากสถานการณ์จริง

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

เอกสารอ้างอิง

กฤษฎี กาศโอสถ. (2566). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมความเป็นนวัตกรด้วยเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์* [การค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร].

ชณชนก นามโสม, และ วนิดา ฉัตรวิราคม. (2567). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะการแก้ปัญหาด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เรื่องพันธุกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 9*(1).1651 – 1663.

สุธน วงค์แดง. (2568). ระบบนิเวศการเรียนรู้สู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต. *สักทอง: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.), 31*(3), 1–17.

Dewey, J. (1938). *Experience and education*. Macmillan.

Luchang, A. L., & Nasri, N. B. M. (2023). Project-based learning (PBL) in enhancing students' higher-order thinking skills (HOTS): Systematic literature review. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development, 12*(4), 1651–1679. https://doi.org/10.6007/IJARPED/v12-i4/20404

Piaget, J., & Inhelder, B. (1972). *The psychology of the child*. Basic Books.

Vasconcelos, M. A. R., & dos Santos, R. P. (2023). Enhancing STEM learning with ChatGPT and Bing Chat as objects to think with: A case study. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education, 19*(7), em2296. https://doi.org/10.29333/ejmste/13313

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.

Zou, Y., Mustakim, S. S. B., Sulaiman, T., & Lei, X. (2024). Promoting high-order thinking skills through problem-based learning: Design and implementation. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development, 13*(3), 737–755. https://doi.org/10.6007/IJARPED/v13-i3/21697

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

ปัจจัยกลยุทธ์การตลาด 4Ps ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ของประชาชน เขตกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

รัชตา กาญจนโรจน์
นักวิชาการและนักวิจัยอิสระ
E mail: hiso.carbill@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยปัจจัยกลยุทธ์การตลาด 4Ps ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ของประชาชน เขตกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนประสมทางการตลาด 4Ps และกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของประชาชน เขตกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย และเพื่อศึกษาผลของส่วนประสมทางการตลาด 4Ps ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อซ้ำเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของประชาชน เขตกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคที่ตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของประชาชน เขตกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ด้านกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการหากลุ่มตัวอย่างเมื่อไม่ทราบขนาดประชากรที่แน่ชัด ของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ทั้งสิ้น จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบบสอบถามเป็นแบบคัดกรอง โดยข้อคำถามแรก จะถามว่า ท่านดื่มเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ เป็นประจำหรือไม่ ถ้าผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบว่า “ไม่” ผู้ตอบแบบสอบถามท่านนั้น ก็ไม่ต้องทำแบบสอบถามข้อต่อไป หาก ถ้าผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบว่า “ใช่” ผู้ตอบแบบสอบถามท่านนั้น ต้องทำแบบสอบถามข้อต่อไป

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้าน ผลิตภัณฑ์ ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อสูงที่สุด รองลงมาคือ ช่องทางจัดจำหน่าย, ราคา, และ การส่งเสริมการตลาด ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า 4Ps มีผลกระทบในเชิงบวกและมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจซื้อของประชาชนในเขตกรุงเทพฯ ธุรกิจควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ และจัดจำหน่ายอย่างครอบคลุมเพื่อกระตุ้นการซื้อซ้ำและสร้างความภักดีในระยะยาว

คำสำคัญ กลยุทธ์การตลาด 4Ps, การตัดสินใจซื้อ, เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

Marketing Mix Factors (4Ps) Influencing Consumers' Decisions to Purchase Health Beverages in the Bangkok Metropolitan Area, Thailand

Ratchata Kanchanarote
Independent Scholar and Researcher
Email: hiso.carbill@gmail.com

Abstract

Research Article: Marketing Mix (4 Ps) Factors Influencing the Purchase Decision of Health Beverages among Consumers in the Bangkok Metropolitan Area, Thailand This research article aims to examine the levels of personal factors, the marketing mix (4Ps), and the purchase decision-making process for health beverages among consumers in the Bangkok Metropolitan Area, Thailand. It also seeks to investigate the effects of the marketing mix (4 Ps) on the health beverage repurchase decision-making process of consumers in the Bangkok Metropolitan Area, Thailand. The population of this study consisted of consumers who had made decisions to purchase health beverages in the Bangkok Metropolitan Area, Thailand. The sample size was determined using Taro Yamane's (1973) formula for an unknown population size at a 95% confidence level, resulting in a total sample of 400 respondents. The research instrument used for data collection was a questionnaire. The questionnaire included a screening question asking whether respondents regularly consume health beverages. If respondents answered "No," they were not required to complete the remaining questions. If they answered "Yes," they proceeded to complete the full questionnaire.

The results revealed that the product factor had the greatest influence on the purchase decision-making process, followed by place (distribution channel), price, and promotion, respectively. The analysis indicated that the marketing mix (4 Ps) had a positive and statistically significant effect on consumers' purchase decisions in the Bangkok Metropolitan Area. Businesses should therefore emphasize product quality development and extensive distribution coverage to stimulate repeat purchases and build long-term customer loyalty.

Keywords: Marketing Mix (4Ps), Purchase Decision, Health Beverages

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

บทนำ

ในปัจจุบันกระแสการดูแลสุขภาพของประชาชนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สุม และรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค โดยเฉพาะในเขตเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานคร ซึ่งประชาชนต้องเผชิญกับความเร่งรีบ ความเครียด และปัญหาสุขภาพจากการบริโภคอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้ผู้บริโภคหันมาให้ความสำคัญกับการเลือกบริโภคสินค้าเพื่อสุขภาพมากยิ่งขึ้น เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพจึงกลายเป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เนื่องจากมีความสะดวกในการบริโภคและสามารถตอบสนองต่อความต้องการด้านโภชนาการและการดูแลสุขภาพได้ในชีวิตประจำวัน อุตสาหกรรมเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพในประเทศไทยมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว ผู้ประกอบการต่างพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย ทั้งในด้านสูตร ส่วนผสม คุณค่าทางโภชนาการ บรรจุภัณฑ์ และภาพลักษณ์ของสินค้า เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค (Widuri & Nurrohman, 2025) อย่างไรก็ตาม การแข่งขันที่สูงขึ้นส่งผลให้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องนำกลยุทธ์ทางการตลาดมาใช้ในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน หนึ่งในแนวคิดที่ได้รับความนิยมและถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย คือ กลยุทธ์การตลาดส่วนประสม (Marketing Mix) หรือ 4Ps ซึ่งประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการตลาด (Promotion) โดยกลยุทธ์ดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและได้รับอิทธิพลจากหลายปัจจัย ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดยเฉพาะปัจจัยด้านกลยุทธ์การตลาดที่ผู้ประกอบการสามารถควบคุมและปรับเปลี่ยนได้อย่างเหมาะสม (Ratnasari et al., 2025) หากผู้ประกอบการสามารถเข้าใจถึงระดับอิทธิพลขององค์ประกอบทั้ง 4Ps ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของผู้บริโภค จะช่วยให้สามารถกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดมากยิ่งขึ้น สำหรับเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ประชาชนมีพฤติกรรมการบริโภคที่หลากหลายและมีอำนาจในการตัดสินใจซื้อสูง การศึกษาปัจจัยกลยุทธ์การตลาด 4Ps ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการวางแผนและพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของผู้ประกอบการในธุรกิจเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ รวมถึงเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการสื่อสารทางการตลาดให้ตรงกับพฤติกรรมและความคาดหวังของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น (Judijanto, 2025) ดังนั้น การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยกลยุทธ์การตลาด 4Ps ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของประชาชน เขตกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย” จึงมีความสำคัญทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ กล่าวคือ ในเชิงวิชาการสามารถใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงและต่อยอดองค์ความรู้ด้านการตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภค ส่วนในเชิงปฏิบัติสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและการเติบโตอย่างยั่งยืนของธุรกิจเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพในประเทศไทยต่อไป

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนประสมทางการตลาด 4Ps และกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของประชาชน เขตกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

2. เพื่อศึกษาผลของส่วนประสมทางการตลาด 4Ps ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อซ้ำเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของประชาชน เขตกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาวิจัยปัจจัยกลยุทธ์การตลาด 4Ps ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของประชาชน เขตกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีตัวแปรที่จะศึกษา ดังนี้

ตัวแปรอิสระ ได้แก่:

(1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน

(2) ปัจจัยกลยุทธ์การตลาด 4Ps โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Philip Kotler และ E. Jerome McCarthy (1997) มาใช้ ประกอบด้วย: ผลิตภัณฑ์ (Product), ราคา (Price), ช่องทางจัดจำหน่าย (Place), และการส่งเสริมการตลาด (Promotion)

ตัวแปรตาม ได้แก่:

ปัจจัยการตัดสินใจซื้อ ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Philip Kotler (2003) มาใช้ ประกอบด้วย: การรับรู้ปัญหา การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมหลังการซื้อ

การศึกษาวิจัยปัจจัยกลยุทธ์การตลาด 4Ps ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของประชาชน เขตกรุงเทพมหานคร ประเทศไทยผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำแนวคิดต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

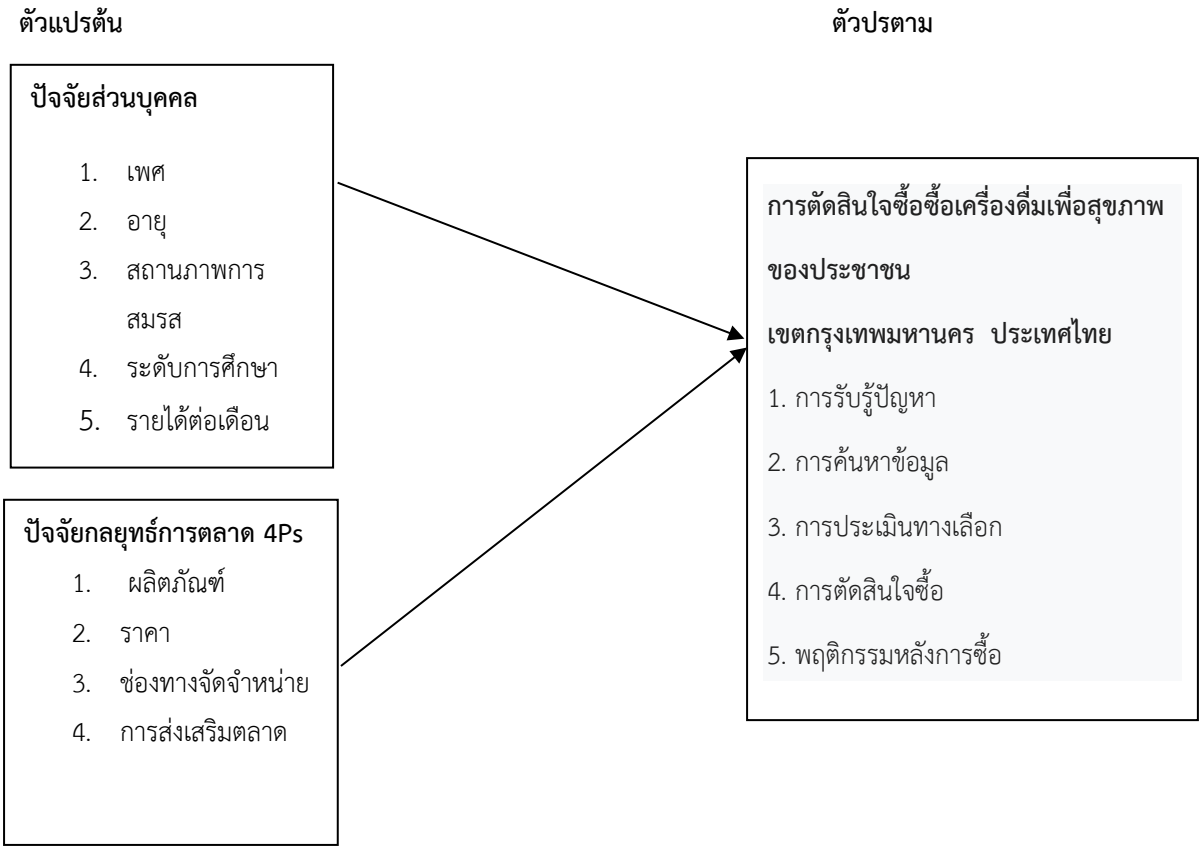

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

วิธีวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยกลยุทธ์การตลาด 4Ps ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของประชาชน เขตกรุงเทพมหานคร ประเทศไทยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมุ่งเน้น การสำรวจสอบถามเฉพาะ ผู้บริโภคที่ตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของประชาชน เขตกรุงเทพมหานคร ประเทศไทยโดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคที่ตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของประชาชน เขตกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการหากลุ่มตัวอย่างเมื่อไม่ทราบขนาดประชากรที่แน่ชัด ของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ทั้งสิ้น จำนวน 400 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถาม ออกเป็น 4 ส่วน
โดยแบบสอบถามเป็นแบบคัดกรอง โดยข้อคำถามแรก ถามว่า ท่านดื่มเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ เป็นประจำหรือไม่ ถ้าผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบว่า “ไม่” ผู้ตอบแบบสอบถามท่านนั้น ไม่ต้องทำแบบสอบถามข้อต่อไป หากผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบว่า “ใช่” ผู้ตอบแบบสอบถามท่านนั้น ต้องทำแบบสอบถามข้อต่อไป

ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือนในปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยกลยุทธ์การตลาด 4Ps โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Philip Kotler และ E. Jerom McCarthy (1997) มาใช้ ประกอบด้วย: ผลิตภัณฑ์ (Product), ราคา (Price), ช่องทางจัดจำหน่าย (Place), และการส่งเสริมการตลาด (Promotion) มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ Likert ได้แก่ (5) เห็นด้วยมากที่สุด (4) เห็นด้วยอย่างมาก (3) เห็นด้วยปานกลาง (2) เห็นด้วยน้อย และ (1) เห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยการตัดสินใจซื้อ ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Philip Kotler (2003) มาใช้ ประกอบด้วย: การรับรู้ปัญหา การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมหลังการซื้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ Likert ได้แก่ (5) เห็นด้วยมากที่สุด (4) เห็นด้วยอย่างมาก (3) เห็นด้วยปานกลาง (2) เห็นด้วยน้อย และ (1) เห็นด้วยน้อยที่สุด

การตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

การหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงในเนื้อหา (Validity) โดยหาค่าดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Hambleton,1984) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ มีค่าเท่ากับ 0.98 สามารถนำมาใช้ในการวิจัยได้

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-out) กับพนักงาน ที่มีลักษณะการปฏิบัติงานใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง (แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ มีค่าเท่ากับ 0.85

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

การตรวจแบบสอบถามและการให้คะแนน

1) ผู้วิจัยตรวจความสมบูรณ์ ความถูกต้องของแบบสอบถาม ทั้ง 400 ฉบับ

2) ระดับปัจจัยกลยุทธ์การตลาด 4Ps ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของประชาชน เขตกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบมาตราวัดของ Likert ดังนี้

เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด	ให้คะแนนเป็น 5
เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก	ให้คะแนนเป็น 4
เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง	ให้คะแนนเป็น 3
เห็นด้วยอยู่ในระดับน้อย	ให้คะแนนเป็น 2
เห็นด้วยอยู่ในระดับน้อยที่สุด	ให้คะแนนเป็น 1

การแปลความหมายคะแนน

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และนำค่ามาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลผล (Hambleton, 1984) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลออนไลน์โดยใช้ Google From

2. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 400 ฉบับ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือน

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

2 ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.) ใช้สำหรับวิเคราะห์ระดับของปัจจัยกลยุทธ์การตลาด 4Ps และปัจจัยการตัดสินใจซื้อ

3.ใช้การวิเคราะห์หาการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ในการวิจัยปัจจัยกลยุทธ์การตลาด 4Ps ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของประชาชน เขต กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Results and Discussion)

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยกลยุทธ์การตลาด 4Ps ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของประชาชน เขต กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนประสมทางการตลาด 4Ps และกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยกลยุทธ์การตลาด 4Ps

ปัจจัยกลยุทธ์การตลาด (4Ps)	ค่าเฉลี่ย (Mean) $\bar{x}$	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1. ผลิตภัณฑ์ (Product)	4.32	0.54	มาก
2. ราคา (Price)	4.05	0.61	มาก
3. ช่องทางจัดจำหน่าย (Place)	3.98	0.65	มาก
4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion)	4.18	0.58	มาก
รวม	4.13	0.47	มาก

จากตารางที่1 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อปัจจัยกลยุทธ์การตลาด 4Ps โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.13, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$ = 4.32) รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านราคา และด้านช่องทางจัดจำหน่าย ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกระบวนการตัดสินใจซื้อ

กระบวนการตัดสินใจซื้อ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1. การรับรู้ปัญหา (Problem Recognition)	**4.21**	**0.56**	**มาก**
2. การค้นหาข้อมูล (Information Search)	**4.15**	**0.60**	**มาก**
3. การประเมินทางเลือก (Evaluation of Alternatives)	**4.09**	**0.63**	**มาก**

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

กระบวนการตัดสินใจซื้อ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
4. การตัดสินใจซื้อ (Purchase Decision)	4.18	0.58	มาก
5. พฤติกรรมหลังการซื้อ (Post-Purchase Behavior)	4.25	0.52	มาก
รวม	4.18	0.49	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า กระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.18, S.D. = 0.49) โดยพฤติกรรมหลังการซื้อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคมีแนวโน้มเกิดความพึงพอใจและกลับมาซื้อซ้ำ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาผลของส่วนประสมทางการตลาด 4Ps ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตัวแปรอิสระ (X)	B (ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย)	Std. Error	Beta (β)	t-value	Sig. (p-value)
ผลิตภัณฑ์ (Product)	0.38	0.039	0.42	9.85	0.000**
ราคา (Price)	0.19	0.040	0.21	4.76	0.000**
ช่องทางจัดจำหน่าย (Place)	0.15	0.038	0.17	3.98	0.000**
การส่งเสริมการตลาด (Promotion)	0.27	0.042	0.29	6.42	0.000**
ค่าคงที่	0.86	0.21	-	4.10	0.000**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ปัจจัยกลยุทธ์การตลาด 4Ps ทุกด้านมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยด้านผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลสูงสุด (β = 0.42) รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด (β = 0.29) ด้านราคา (β = 0.21) และด้านช่องทางจัดจำหน่าย (β = 0.17) ตามลำดับ ทั้งนี้ ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายความแปรปรวนของกระบวนการตัดสินใจซื้อได้ร้อยละ 53 (R^2 = 0.53)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยกลยุทธ์การตลาด 4Ps ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของประชาชน เขตกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคต่อปัจจัยกลยุทธ์การตลาด 4Ps และศึกษาผลของปัจจัยดังกล่าวที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ โดยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตาม

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

วัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนประสมทางการตลาด 4Ps และกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อปัจจัยกลยุทธ์การตลาด 4Ps โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครเป็นกลุ่มที่มีความตื่นตัวด้านสุขภาพและมีทางเลือกของสินค้าเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพจำนวนมาก จึงให้ความสำคัญกับองค์ประกอบทางการตลาดในหลายมิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler และ McCarthy (1997) ที่กล่าวว่าผลิตภัณฑ์เป็นหัวใจสำคัญของการตลาด เนื่องจากผู้บริโภคให้ความสำคัญกับคุณภาพ คุณประโยชน์ต่อสุขภาพ ความปลอดภัย และข้อมูลโภชนาการบนฉลากสินค้า โดยเฉพาะในกลุ่มสินค้าเพื่อสุขภาพที่ผู้บริโภคมีความคาดหวังสูงต่อประสิทธิผลของผลิตภัณฑ์ รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการสื่อสารทางการตลาด การโฆษณาผ่านสื่อออนไลน์ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย และการให้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณค่าทางสุขภาพ มีบทบาทสำคัญต่อการรับรู้และความสนใจของผู้บริโภคในยุคปัจจุบัน ในส่วนของ ด้านราคา และ ด้านช่องทางจัดจำหน่าย แม้จะมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นเล็กน้อย แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับความเหมาะสมของราคาเมื่อเทียบกับคุณภาพ และความสะดวกในการเข้าถึงสินค้า เช่น ร้านสะดวกซื้อ ซูเปอร์มาร์เก็ต และช่องทางออนไลน์ สำหรับกระบวนการตัดสินใจซื้อ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler (2003) ที่อธิบายว่าผู้บริโภคจะผ่านกระบวนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การรับรู้ปัญหา การค้นหาข้อมูล ไปจนถึงพฤติกรรมหลังการซื้อ โดยเฉพาะพฤติกรรมหลังการซื้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังต่อความพึงพอใจและการซื้อซ้ำในอนาคต อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาผลของส่วนประสมทางการตลาด 4Ps ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยกลยุทธ์การตลาด 4Ps ทุกด้านมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับแนวคิดทางการตลาดของ Kotler (2003) ที่ระบุว่าส่วนประสมทางการตลาดเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถกระตุ้นและกำหนดพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β) พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าคุณภาพและคุณประโยชน์ของเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพเป็นปัจจัยหลักที่ผู้บริโภคใช้ประกอบการตัดสินใจ ซึ่งอาจเนื่องมาจากผู้บริโภคมีความตระหนักด้านสุขภาพมากขึ้น และให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ที่ได้รับจากการบริโภคสินค้า รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการสื่อสารข้อมูลข่าวสาร การสร้างการรับรู้และการโน้มน้าวใจผ่านสื่อต่าง ๆ มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นความสนใจและความเชื่อมั่นของผู้บริโภค โดยเฉพาะในตลาดเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพที่มีการแข่งขันสูง ด้านราคา มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อในระดับรองลงมา สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับความคุ้มค่าและความเหมาะสมของราคา มากกว่าการมุ่งเน้นราคาต่ำเพียงอย่างเดียว ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของสินค้าเพื่อสุขภาพที่ผู้บริโภคยอมรับราคาที่สูงขึ้น หากได้รับคุณภาพที่ดี ส่วน ด้านช่องทางจัดจำหน่าย แม้จะมีอิทธิพลน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยอื่น แต่ยังคงมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าความสะดวกในการเข้าถึงสินค้าและความครอบคลุมของช่องทางจำหน่ายยังคงเป็นปัจจัยสนับสนุนการตัดสินใจซื้อ นอกจากนี้ ค่า R^2 เท่ากับ 0.53 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยกลยุทธ์การตลาด 4Ps สามารถอธิบายความแปรปรวนของกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพได้ร้อยละ 53 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับค่อนข้างสูง สะท้อนถึงความเหมาะสมของกรอบแนวคิดการวิจัย โดยสรุป ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ส่วนประสมทางการตลาด 4Ps โดยเฉพาะด้านผลิตภัณฑ์และการส่งเสริมการตลาด เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อ

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้ประกอบการสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันในตลาดเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่นเพิ่มเติมนอกเหนือจากส่วนประสมทางการตลาด 4Ps

การวิจัยในอนาคตควรพิจารณาเพิ่มตัวแปรอื่นที่อาจมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ เช่น ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านทัศนคติ ปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่าทางสุขภาพ หรือความเชื่อเกี่ยวกับโภชนาการ เพื่อให้สามารถอธิบายพฤติกรรมผู้บริโภคได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2. ควรขยายขอบเขตพื้นที่ในการศึกษา งานวิจัยในอนาคตอาจขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังประชาชนในจังหวัดอื่นหรือภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อและความแตกต่างของปัจจัยทางการตลาดในแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสามารถในการอ้างอิงผลการวิจัยในเชิงกว้างมากขึ้น

3. ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ การใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ร่วมกับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ จะช่วยให้เข้าใจเหตุผลเชิงลึก ทัศนคติ และแรงจูงใจของผู้บริโภคที่อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพได้ดียิ่งขึ้น

4. ควรศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยแบบจำลองขั้นสูง งานวิจัยในอนาคตอาจนำแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) มาใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพื่อศึกษาทั้งอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยกลยุทธ์การตลาดต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความแม่นยำและความลึกของผลการวิเคราะห์

5. ควรศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคในบริบทของสื่อดิจิทัลและแพลตฟอร์มออนไลน์

เนื่องจากปัจจุบันผู้บริโภคมีพฤติกรรมการค้นหาข้อมูลและตัดสินใจซื้อผ่านสื่อออนไลน์เพิ่มมากขึ้น งานวิจัยในอนาคตควรให้ความสำคัญกับบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ อินฟลูเอนเซอร์ และรีวิวจากผู้บริโภค ซึ่งอาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

Bandara, K., Varpe, Ø., Wijewardene, L., Tverberg, V., & Eiane, K. (2021). Two hundred years of zooplankton vertical migration research. *Biological Reviews, 96*(4), 1547–1589. https://doi.org/10.1111/brv.12715

Hambleton, R. K. (1984). Validating the test scores. In R. A. Berk (Ed.), *A guide to criterion-referenced test construction* (pp. 199–223). The Johns Hopkins University Press.

Judijanto, L. (2025). Trends in the use of AI in the digital entrepreneur ecosystem: A bibliometric review 2015–2025. RIGGS*: Journal of Artificial Intelligence and Digital Business, 4*(4), 98–107. https://doi.org/10.62207/q3rsk079

Kotler, P. (2003). *Marketing insights from A to Z: 80 concepts every manager needs to know*. John Wiley & Sons.

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

Kotler, P., & Zaltman, G. (1997). Social marketing: An approach to planned social change. *Social Marketing Quarterly, 3*(3–4), 7–20. https://doi.org/10.1080/15245004.1997.9960993

Ratnasari, S., Hakim, L., & Mappasere, F. A. (2025). Government strategy in improving micro, small and medium enterprises based on digital technology in Bulukumba Regency. *Journal of Public Representative and Society Provision, 5*(3), 889–902. https://doi.org/10.55885/jprsp.v5i3.541

Widuri, I., & Nurrohman, R. (2025). Penguatan kapasitas digital marketing melalui sharing session pada PT Biro Klasifikasi Indonesia Cabang Klas Utama Samarinda. *JIM: Jurnal Ilmu Multidisiplin, 1*(4), 112–121. https://doi.org/10.62207/v0q4v290

Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). Harper & Row.

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบ ในการแข่งขันของธุรกิจสปา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ศุภาสิณีย์ กาญจนโรจน์
นักวิชาการและนักวิจัยอิสระ
E mail: i_amnot_sure@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ (2) กระบวนการจัดการที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้กรอบแนวคิดด้านกระบวนการจัดการของ Bartol และ Martin (2003) และแนวคิดด้านความได้เปรียบในการแข่งขันของ Porter (1990) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการและผู้บริหารธุรกิจสปาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 170 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้าน กลยุทธ์การสร้างความแตกต่างและกลยุทธ์ในการตอบสนองที่รวดเร็ว นอกจากนี้ กระบวนการจัดการโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านการนำมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า กระบวนการจัดการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกระบวนการจัดการด้านการนำมีอิทธิพลสูงสุด รองลงมาคือ การวางแผน การจัดองค์การ และการควบคุม ตามลำดับ ทั้งนี้ ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายความแปรปรวนของความได้เปรียบในการแข่งขันได้ร้อยละ 55 ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดการของธุรกิจสปา เพื่อเสริมสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและเพิ่มศักยภาพในการดำเนินธุรกิจให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ ความได้เปรียบในการแข่งขัน, กระบวนการจัดการ, ธุรกิจสปา, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

Factors Influencing Competitive Advantage of Spa Businesses in Prachuap Khiri Khan Province

Supasinee Kanchanarote
Independent Scholar and Researcher
E mail: i_amnot_sure@hotmail.com

Abstract

The objectives of this study were to: (1) examine the factors influencing the competitive advantage of spa businesses in Prachuap Khiri Khan Province, and (2) investigate management processes affecting the competitive advantage of spa businesses in Prachuap Khiri Khan Province. The study was based on the management process framework proposed by Bartol and Martin (1997) and the competitive advantage concept of Porter (1990). The sample consisted of 170 spa business owners and managers in Prachuap Khiri Khan Province. Data were collected using a questionnaire. The statistical methods employed for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The results revealed that the overall level of competitive advantage of spa businesses in Prachuap Khiri Khan Province was high, particularly in terms of differentiation strategy and quick response strategy. In addition, the overall level of management processes was also high, with leadership showing the highest mean score. The results of the multiple regression analysis indicated that all four dimensions of management processes planning, organizing, leading, and controlling had a statistically significant influence on the competitive advantage of spa businesses at the 0.05 level. Among these factors, leadership exerted the strongest influence, followed by planning, organizing, and controlling, respectively. The independent variables were able to explain 55 percent of the variance in competitive advantage. The findings of this study can serve as a guideline for enhancing management processes in spa businesses in order to strengthen their competitive advantage and improve their ability to compete sustainably.

Keywords: competitive advantage, management processes, spa businesses, Prachuap Khiri Khan Province

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

บทนำ

ในปัจจุบัน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการนับเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเฉพาะธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Tourism) ซึ่งได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ หนึ่งในธุรกิจที่มีบทบาทสำคัญในภาคการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คือ ธุรกิจสปา ซึ่งเป็นธุรกิจบริการที่มุ่งเน้นการดูแลสุขภาพกายและจิตใจ ผ่านการบำบัด ผ่อนคลาย และฟื้นฟูสมดุลของร่างกาย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสูง เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย ทั้งทะเล ภูเขา และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อีกทั้งยังเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร ทำให้ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ธุรกิจสปาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ทั้งในรูปแบบของสปาในโรงแรม รีสอร์ต และสปาอิสระ อย่างไรก็ตาม การเพิ่มจำนวนของผู้ประกอบการธุรกิจสปา ส่งผลให้ระดับการแข่งขันในตลาดมีความรุนแรงมากขึ้น ผู้ประกอบการจำเป็นต้องปรับตัวและพัฒนาธุรกิจอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน และสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างยั่งยืน ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านพฤติกรรมผู้บริโภค เทคโนโลยี และความคาดหวังด้านคุณภาพการบริการ (Guillet, 2025) ความได้เปรียบในการแข่งขันถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้องค์กรสามารถสร้างความแตกต่างจากคู่แข่ง สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดีกว่า และนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่เหนือกว่า ทั้งในด้านภาพลักษณ์ ความพึงพอใจของลูกค้า และความภักดีต่อธุรกิจ ดังนั้น การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปา จึงเป็นประเด็นที่มีความสำคัญทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจสปา ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการนำไปใช้ในการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ทางธุรกิจ อันจะช่วยเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันและสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมสปาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ให้เติบโตอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการที่ที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีตัวแปรที่จะศึกษา ดังนี้

ตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ ได้แก่:

ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน กระบวนการจัดการ (Management Process) ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดของ Bartol และ Martin (2003) มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย (1) การวางแผน (2) การจัดองค์การ (3) การนำ และ (4) การควบคุม

ตัวแปรตาม ได้แก่:

ความได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive Advantage) ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดของ Porter (1990) ประกอบด้วย (1) กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง (2) กลยุทธ์การเป็นผู้นำด้านต้นทุนต่ำ และ (3) กลยุทธ์ในการตอบสนองที่รวดเร็ว

การศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำแนวคิดต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้

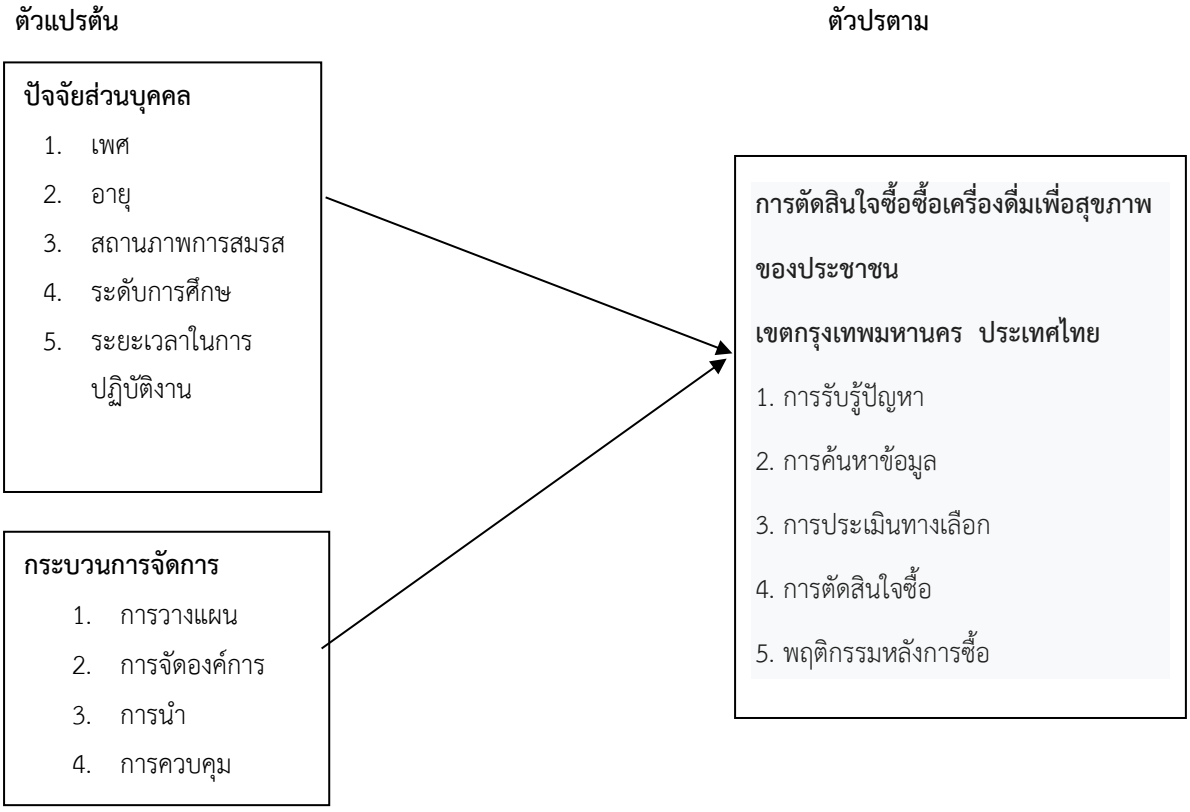

รูปที่ 1 : กรอบแนวคิดการวิจัย

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

วิธีวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมุ่งเน้น การสำรวจสอบถามเฉพาะ ผู้ประกอบการ และพนักงานที่ปฏิบัติงานในธุรกิจสปา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานโดยกลุ่มส่งเสริมธุรกิจบริการเพื่อสุขภาพ สำนักสถานพยาบาลและการประกอบโรคศิลปะ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่ (1) สปาเพื่อสุขภาพ (2) นวดเพื่อสุขภาพ (3) นวดเพื่อเสริมสวย มีจำนวนทั้งสิ้น 23 แห่ง และมีบุคลากร/พนักงานทั้งสิ้น 170 คน โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการ และพนักงานที่ปฏิบัติงานในธุรกิจสปา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานโดยกลุ่มส่งเสริมธุรกิจบริการเพื่อสุขภาพ สำนักสถานพยาบาลและการประกอบโรคศิลปะ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่ (1) สปาเพื่อสุขภาพ (2) นวดเพื่อสุขภาพ (3) นวดเพื่อเสริมสวย มีจำนวนทั้งสิ้น 23 แห่ง และมีบุคลากร/พนักงานทั้งสิ้น 175 คนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปของ Krejci และ Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ทั้งสิ้น จำนวน 120 คน นอกจากนี้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถามทางไปรษณีย์ (Mailing) ผู้ตอบมักให้รับความร่วมมือไม่มากเท่าที่ควร หรือหมายถึงสัดส่วนที่ผู้ตอบจะส่งแบบสอบถามคืน (Response Rate) ค่อนข้างต่ำ ผู้วิจัยจึงประมาณอัตราการตอบกลับเพิ่มขึ้น เป็น $120 + (120 \times 0.4) = 168$ คน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549) เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการเก็บข้อมูล และเพื่อเป็นการสำรอง หรือลดความคลาดเคลื่อนจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างกรณีที่มีการส่งแบบสอบถามคืนค่อนข้างต่ำ และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วน น่าเชื่อถือมากขึ้น จากกรณีความผิดพลาดจากการตอบแบบสอบถามอย่างไม่สมบูรณ์ ดังนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ จำนวน 170 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับกระบวนการจัดการ (Bartol & Martin, 2003) ประกอบด้วย (1) การวางแผน (2) การจัดองค์การ (3) การนำ และ (4) การควบคุม มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ Likert ได้แก่ (5) เห็นด้วยมากที่สุด (4) เห็นด้วยอย่างมาก (3) เห็นด้วยปานกลาง (2) เห็นด้วยน้อย และ (1) เห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความได้เปรียบในการแข่งขัน (Porter, 1990) ประกอบด้วย (1) กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง (2) กลยุทธ์การเป็นผู้นำด้านต้นทุนต่ำ และ (3) กลยุทธ์ในการตอบสนองที่รวดเร็ว

ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ Likert ได้แก่ (5) เห็นด้วยมากที่สุด (4) เห็นด้วยอย่างมาก (3) เห็นด้วยปานกลาง (2) เห็นด้วยน้อย และ (1) เห็นด้วยน้อยที่สุดมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ Likert ได้แก่ (5) เห็นด้วยมากที่สุด (4) เห็นด้วยอย่างมาก (3) เห็นด้วยปานกลาง (2) เห็นด้วยน้อย และ (1) เห็นด้วยน้อยที่สุด

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

การตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

การหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงในเนื้อหา (Validity) โดยหาค่าดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Hambleton,1984) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ มีค่าเท่ากับ 0.87 สามารถนำมาใช้ในการวิจัยได้

การหาค่าความเชื่อมั่น

การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-out) กับพนักงาน ที่มีลักษณะการปฏิบัติงานใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง (แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ มีค่าเท่ากับ 0.89 ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

การตรวจแบบสอบถามและการให้คะแนน

1) ผู้วิจัยตรวจความสมบูรณ์ ความถูกต้องของแบบสอบถาม ทั้ง 170 ฉบับ

2) ระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบมาตราวัดของ Likert ดังนี้

เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด ให้คะแนนเป็น 5
เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ให้คะแนนเป็น 4
เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง ให้คะแนนเป็น 3
เห็นด้วยอยู่ในระดับน้อย ให้คะแนนเป็น 2
เห็นด้วยอยู่ในระดับน้อยที่สุด ให้คะแนนเป็น 1

การแปลความหมายคะแนน

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และนำค่ามาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลผล (Hambleton, 1984) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยอย่างมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง เห็นด้วยอย่างมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลออนไลน์โดยใช้ Google From และส่งทางไปรษณีย์ให้กับกลุ่มตัวอย่างในสถานประกอบการ

2. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 170 ฉบับ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

2 ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.) ใช้สำหรับวิเคราะห์ระดับของปัจจัยด้านกระบวนการจัดการและระดับของปัจจัยด้านความได้เปรียบในการแข่งขัน

3.ใช้การวิเคราะห์หาการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ในการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปา (n = 170)

ความได้เปรียบในการแข่งขัน	ค่าเฉลี่ย (Mean) $\bar{x}$	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1. กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง	4.41	0.50	มาก
2. กลยุทธ์การเป็นผู้นำด้านต้นทุนต่ำ	4.12	0.58	มาก
3. กลยุทธ์ในการตอบสนองที่รวดเร็ว	4.35	0.52	มาก
รวม	4.29	0.46	มาก

จากตารางที่1 ผลการวิจัยพบว่า ความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.29, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลยุทธ์การสร้างความแตกต่างมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ กลยุทธ์ในการตอบสนองที่รวดเร็ว และกลยุทธ์การเป็นผู้นำด้านต้นทุนต่ำ ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าธุรกิจสปาให้ความสำคัญกับการสร้างเอกลักษณ์และการตอบสนองความต้องการของลูกค้าอย่างรวดเร็วเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

เพื่อศึกษากระบวนการจัดการที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ กระบวนการจัดการ (n = 170)

กระบวนการจัดการ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1. การวางแผน (Planning)	4.34	0.53	มาก
2. การจัดองค์การ (Organizing)	4.28	0.55	มาก
3. การนำ (Leading)	4.47	0.48	มาก
4. การควบคุม (Controlling)	4.22	0.57	มาก
รวม	4.33	0.45	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า กระบวนการจัดการของธุรกิจสปาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.33, S.D. = 0.45) โดยด้านการนำมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การวางแผน การจัดองค์การ และการควบคุม ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารหรือผู้ประกอบการธุรกิจสปาให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำและการกำหนดทิศทางในการดำเนินงาน ซึ่งมีส่วนช่วยเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันขององค์กร

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของกระบวนการจัดการที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน (n = 170)

ตัวแปรอิสระ (X)	B (ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย)	Std. Error	Beta (β)	t-value	Sig. (p-value)
การวางแผน (Planning)	0.26	0.062	0.28	4.19	0.000**
การจัดองค์การ (Organizing)	0.18	0.058	0.19	3.10	0.000**
การนำ (Leading)	0.35	0.065	0.41	5.38	0.000**
การควบคุม (Controlling)	0.14	0.060	0.15	2.33	0.000**
ค่าคงที่	0.82	0.24	-	3.42	0.000**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ระบวนการจัดการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกด้าน โดยกระบวนการจัดการด้านการนำมีอิทธิพลสูงสุด (β = 0.41) รองลงมาคือ การวางแผน (β = 0.28) การจัดองค์การ (β = 0.19) และการควบคุม (β = 0.15) ตามลำดับ ทั้งนี้ ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายความแปรปรวนของความได้เปรียบในการแข่งขันได้ร้อยละ 55 (R^2 = 0.55)

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน และเพื่อศึกษากระบวนการจัดการที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปา โดยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้ อภิปรายผลความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปา: ผลการวิจัยพบว่า ความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านกลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง และกลยุทธ์ในการตอบสนองที่รวดเร็ว ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้ประกอบการธุรกิจสปาให้ความสำคัญกับการสร้างเอกลักษณ์ของบริการ คุณภาพการให้บริการ และความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าอย่างทันท่วงที ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Porter (1990) ที่กล่าวว่า องค์กรสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันได้จากการใช้กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง และการตอบสนองต่อสภาพการแข่งขันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ลักษณะของธุรกิจสปาเป็นธุรกิจบริการที่ต้องอาศัยประสบการณ์ของผู้รับบริการ ความเอาใจใส่ และบรรยากาศที่แตกต่างจากคู่แข่ง จึงทำให้กลยุทธ์การสร้างความแตกต่างมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน อภิปรายผลกระบวนการจัดการที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน: ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า กระบวนการจัดการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถอภิปรายผลรายด้านได้ดังนี้:

2.1 การนำ: กระบวนการจัดการด้านการนำเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน สะท้อนให้เห็นว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารหรือผู้ประกอบการธุรกิจสปามีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทาง สร้างแรงจูงใจ และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้สามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Bartol และ Martin (2003) ที่ระบุว่าการนำเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการองค์กร และเป็นปัจจัยที่ช่วยให้องค์กรสามารถปรับตัวและแข่งขันได้ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

2.2 การวางแผน: การวางแผนมีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันในระดับสูง รองลงมาจากการนำ แสดงให้เห็นว่าการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์ และแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน ช่วยให้ธุรกิจสปาสามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองต่อการแข่งขันในตลาดได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bartol และ Martin (2003) ที่มองว่าการวางแผนเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการจัดการทั้งหมด

2.3 การจัดองค์การ: การจัดองค์การมีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันในระดับปานกลางถึงสูง สะท้อนถึงความสำคัญของการจัดสรรหน้าที่ความรับผิดชอบ โครงสร้างองค์กร และการประสานงานภายในธุรกิจสปาอย่างเป็นระบบ ซึ่งช่วยให้การให้บริการเป็นไปอย่างราบรื่นและสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า อันนำไปสู่ความได้เปรียบในการแข่งขันในระยะยาว

2.4 การควบคุม: การควบคุมมีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันในระดับต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับปัจจัยอื่น แต่ยังคงมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานเป็นสิ่งจำเป็นต่อการรักษามาตรฐานการให้บริการและคุณภาพของธุรกิจสปา ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากลักษณะของธุรกิจสปาที่เน้นความยืดหยุ่นและการบริการแบบเฉพาะบุคคล ทำให้การควบคุมต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการให้อิสระแก่บุคลากร

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

ภาพรวมของแบบจำลองการวิจัย: แบบจำลองการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณสามารถอธิบายความแปรปรวนของความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้ร้อยละ 55 แสดงให้เห็นว่ากระบวนการจัดการเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขัน อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน ซึ่งควรได้รับการศึกษาเพิ่มเติมในงานวิจัยในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันเพิ่มเติม: งานวิจัยในอนาคตควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังปัจจัยอื่น ๆ เช่น นวัตกรรมการบริการ คุณภาพการบริการ การสร้างประสบการณ์ลูกค้า เทคโนโลยีดิจิทัล หรือภาพลักษณ์ขององค์กร เพื่อให้สามารถอธิบายความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจสปาได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2. ควรขยายกลุ่มตัวอย่างและพื้นที่การศึกษา: การวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่าง และขยายพื้นที่การศึกษาไปยังจังหวัดหรือภูมิภาคอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสามารถในการอ้างอิงผลการวิจัยในวงกว้างมากขึ้น

3. ควรใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กับการวิจัยเชิงปริมาณ: การนำการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่มมาใช้ร่วมกับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ จะช่วยให้เข้าใจมุมมองของผู้ประกอบการและผู้บริหารธุรกิจสปาในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น และสามารถอธิบายผลการวิจัยได้อย่างมีความหมายและชัดเจนยิ่งขึ้น\

4. ควรศึกษาบทบาทของตัวแปรคั่นกลางหรือปรับ (Mediating/Moderating Variables): งานวิจัยในอนาคตอาจพิจารณาศึกษาตัวแปรคั่นกลาง เช่น ความพึงพอใจของลูกค้า หรือประสิทธิภาพการให้บริการ และตัวแปรปรับ เช่น ขนาดธุรกิจ หรือประสบการณ์ของผู้บริหาร เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการจัดการและความได้เปรียบในการแข่งขันได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

5. ควรนำแบบจำลองการวิจัยไปทดสอบด้วยสถิติขั้นสูง: การศึกษาครั้งต่อไปอาจนำกรอบแนวคิดการวิจัยไปวิเคราะห์ด้วยเทคนิคทางสถิติขั้นสูง เช่น การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร และเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยในเชิงวิชาการ

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล* (พิมพ์ครั้งที่ 9). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Bartol, K. M., Martin, D. C., & Kromkowski, J. A. (2003). Leadership and the glass ceiling: Gender and ethnic group influences on leader behaviors at middle and executive managerial levels. *Journal of Leadership & Organizational Studies*, *9*(3), 8–19. https://doi.org/10.1177/107179190300900302

Guillet, B. D. (2025). Competitive advantage. In D. Buhalis (Ed.), *Encyclopedia of tourism* (pp. 190–191). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-48652-5_43

Hambleton, R. K. (1984). Validating the test scores. In R. A. Berk (Ed.), *A guide to criterion-referenced test construction* (pp. 199–230). The Johns Hopkins University Press.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, *30*(3), 607–610. https://doi.org/10.1177/001316447003000308

Porter, M. E. (1990). *The competitive advantage of nations*. Free Press. https://doi.org/10.1002/cir.3880010112

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

การพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

อภิสรา สังขมณีวงศ์
นักวิชาการอิสระ
อีเมล: aimmy5807@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning: PBL) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลของ PBL ต่อการพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ผลการสังเคราะห์พบว่า PBL มีส่วนในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน ทักษะดิจิทัล รวมถึงการเรียนรู้ด้วยตนเองและแรงจูงใจภายใน ในยุคปัญญาประดิษฐ์และข้อมูลจำนวนมหาศาล การลงมือปฏิบัติจริงช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ชัดเจนและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ PBL ช่วยสร้างสมรรถนะที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทำให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และเศรษฐกิจ พร้อมสร้างคุณค่าในชีวิต การศึกษา และการทำงานได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน, ทักษะศตวรรษที่ 21

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

Developing 21st-Century Skills of Learners through Project-Based Learning

Apissara Sangkamaneewong
Independent Scholar
Email: aimmy5807@gmail.com

Abstract

This study aims to analyze the effects of Project-Based Learning (PBL) on the development of 21st-century skills among learners. The synthesis findings indicates that PBL enhances critical thinking and problem-solving, creativity and innovation, communication and collaboration, digital literacy, as well as self-directed learning and intrinsic motivation. In the era of artificial intelligence and massive information, hands-on practice enables learners to gain clear understanding and effectively apply knowledge. Moreover, PBL fosters competencies aligned with lifelong learning, enabling learners to adapt to societal, technological, and economic changes while creating value in personal life, education, and future careers.

Keywords: Project-Based Learning, 21st-Century Skills

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

บทนำ

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning: PBL) เป็นแนวทางจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง การสำรวจข้อมูล การคิดวิเคราะห์ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น กระบวนการเรียนรู้ลักษณะนี้สอดคล้องกับแนวคิดคอนสตรัคติวิซึม (Constructivism) ซึ่งอธิบายว่าความรู้เกิดขึ้นจากประสบการณ์ตรง การปฏิสัมพันธ์ และการสะท้อนคิดของผู้เรียน (ทิศนา แขมมณี, 2545) โดยผู้เรียนมิใช่เพียงผู้รับสาร แต่เป็นผู้สร้างความหมายจากประสบการณ์ของตนเองผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ในแง่ขององค์ประกอบ PBL ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญหลายประการ ได้แก่ การกำหนดปัญหาหรือสถานการณ์จริงที่สัมพันธ์กับบริบทของผู้เรียน การทำงานร่วมกันเป็นทีม การค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย การลงมือปฏิบัติจริงเพื่อสร้างชิ้นงาน หรือผลิตผล และการสะท้อนผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเข้าใจเชิงลึกในประสบการณ์ที่เกิดขึ้น องค์ประกอบเหล่านี้ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่ยั่งยืนทั้งด้านทักษะการคิดและทักษะทางสังคม ทั้งนี้ งานของ Bender (2012) ระบุว่า PBL เป็นแนวทางการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านองค์ความรู้ กระบวนการคิด และความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการวางแผน ทดลอง แก้ปัญหา และประเมินผลด้วยตนเอง ขณะที่ Bell (2010) ชี้ว่า PBL มีศักยภาพสูงในการส่งเสริมทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะความรับผิดชอบ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งล้วนเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการปรับตัวในสังคมยุคดิจิทัล นอกจากนี้ พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2550) ได้อธิบายกรอบแนวคิดทักษะ 5C ว่าประกอบด้วยทักษะการคิดขั้นสูง การสื่อสาร การร่วมมือ ความคิดสร้างสรรค์ และคุณธรรม มีความสอดคล้องกับหลักการของ PBL โดยตรง กล่าวคือ PBL เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ทักษะเหล่านี้ผ่านการทำภาระงานจริงในสถานการณ์ที่มีความหมาย ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์เข้ากับการสร้างองค์ความรู้ใหม่ และพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิผล

จากการอธิบายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นแนวทางสำคัญที่เกื้อหนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและมีความหมาย ผ่านการลงมือทำจริง การทำงานร่วมกับผู้อื่น การคิดวิเคราะห์ และการสะท้อนผลการเรียนรู้ ประกอบกับหลักฐานเชิงประจักษ์จากงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ทำให้ PBL ถือเป็นแนวทางการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 อันจำเป็นต่อการดำรงชีวิต การทำงาน และการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุคที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

2 ทักษะศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้นให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว (World Economic Forum, 2020) ผู้เรียนจึงต้องมีทักษะหลายด้านที่สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต การมีทักษะเหล่านี้ไม่เพียงช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จทางการศึกษา แต่ยังทำให้สามารถเผชิญหน้ากับความท้าทายของโลกจริงได้ ทักษะศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญสามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มหลัก ดังนี้

1. **ทักษะการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking Skills)** การคิดขั้นสูงหมายถึงความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผล รวมถึงการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนอย่างมีเหตุผล (Anderson & Krathwohl, 2001; Bloom, 1956) ผู้เรียนต้องไม่เพียงแต่รับข้อมูลหรือความรู้จากภายนอก แต่ต้องสามารถแยกแยะความสำคัญของข้อมูล ตีความความหมาย และนำไปใช้แก้ปัญหา ซึ่งช่วยให้สามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ที่หลากหลาย นอกจากนี้ การคิดขั้นสูงยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ข้ามสาขาวิชา ทำให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและสามารถประยุกต์ใช้ได้จริง
2. **ทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน** ผู้เรียนต้องสามารถสื่อสารความคิด รับฟังผู้อื่น และทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ (Partnership for 21st Century Skills, 2019) การทำงานร่วมกันเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน การแก้ไขปัญหาเชิงกลุ่ม และความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ร่วม การสื่อสารไม่จำกัดเพียงการพูดหรือเขียน แต่รวมถึงความสามารถในการถ่ายทอดความคิดเชิงซ้อนให้ผู้อื่นเข้าใจ การตั้งคำถามอย่างเหมาะสม และการฟังอย่างใส่ใจ เพื่อสร้างความร่วมมือที่เกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ ทักษะนี้ยังช่วยสร้างความเชื่อมั่นและทัศนคติที่เป็นบวกต่อการทำงานเป็นทีมในสังคมและสถานที่ทำงาน
3. **ทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม** ความคิดสร้างสรรค์คือการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับแนวคิดใหม่เพื่อสร้างสิ่งที่มีคุณค่า (Robinson, 2011) ผู้เรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์สามารถคิดนอกกรอบ สร้างแนวทางใหม่ และปรับแนวคิดเก่าให้เกิดประโยชน์ ทักษะนี้ช่วยให้ผู้เรียนไม่เพียงตอบสนองต่อสถานการณ์ปัจจุบัน แต่สามารถสร้างโอกาสใหม่ ๆ และนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม การคิดสร้างสรรค์ยังเสริมสร้างความมั่นใจในตัวเองและความสามารถในการทดลองแนวคิดใหม่ ๆ แม้จะล้มเหลวในบางครั้ง เพราะผู้เรียนจะมองความล้มเหลวเป็นโอกาสในการเรียนรู้และปรับปรุง
4. **ทักษะดิจิทัลและการเรียนรู้ด้วยตนเอง** ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีในการค้นคว้าและจัดการข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ (Redecker & Punie, 2017) ทักษะดิจิทัลและการเรียนรู้ด้วยตนเองช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งความรู้ได้อย่างรวดเร็วและครอบคลุม การเรียนรู้ด้วยตนเองไม่จำกัดเพียงการอ่านหรือค้นคว้า แต่รวมถึงการตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ วางแผน และประเมินผลความก้าวหน้าของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ทักษะนี้เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความเป็นอิสระทางความคิด และทำให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวกับเทคโนโลยีและความรู้ใหม่ ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาทักษะทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ การคิดขั้นสูง การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม และทักษะดิจิทัลพร้อมกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ถือเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะเหล่านี้ไม่เพียงช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและประยุกต์ความรู้ได้อย่างลึกซึ้ง แต่ยังเสริมสร้างความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และเศรษฐกิจที่รวดเร็ว การฝึกฝนทักษะดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้และทักษะใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสร้างคุณค่าและความสำเร็จทั้งในชีวิตส่วนตัวและการทำงานในอนาคต

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

3 ผลลัพธ์การเรียนรู้แบบโครงงานต่อการพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21

จากการสังเคราะห์งานวิจัย พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning: PBL) มีผลต่อการพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในหลายด้าน โดยสามารถสรุปเป็นหัวข้อสำคัญดังนี้

1. **การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา** การทำโครงงานช่วยให้ผู้เรียนต้องค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูล วางแผน และเลือกวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสม ซึ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ (Bell, 2010; Thomas, 2000) ซึ่งการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาที่เกิดจากการทำโครงงานยังช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการตัดสินใจ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และการปรับวิธีการแก้ไขตามบริบท ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

2. **การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์** การสร้างโครงงานเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างแนวคิดใหม่ ทดลอง และออกแบบผลงานอย่างอิสระ (Hmelo-Silver, 2004) ทั้งนี้ การสร้างผลงานใหม่ ๆ ในโครงงานนั้นมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนฝึกการคิดนอกกรอบ พัฒนาความคิดริเริ่ม และสร้างแนวทางแก้ปัญหาที่ไม่ซ้ำใคร นอกจากนี้ยังเสริมสร้างความมั่นใจและแรงจูงใจในการเรียนรู้ เนื่องจากผู้เรียนเห็นผลลัพธ์ของความคิดตนเองเป็นรูปธรรม

3. **การสื่อสารและการทำงานเป็นทีม** PBL ช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล การเจรจา การแบ่งบทบาท และความรับผิดชอบต่อทีม (Krajcik & Blumenfeld, 2006) การทำงานร่วมกันในโครงงานช่วยให้ผู้เรียนฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ไขความขัดแย้ง และการประสานงานในสถานการณ์จริง ซึ่งทักษะเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพและความสำเร็จของกลุ่มงาน

4. **การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล** ผู้เรียนต้องค้นคว้าข้อมูลผ่านสื่อดิจิทัล สร้างงานนำเสนอ และใช้เทคโนโลยีเพื่อเผยแพร่ผลงาน ทำให้เกิดทักษะดิจิทัลที่ชัดเจน (Bell, 2010) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลอย่างรวดเร็วและหลากหลาย เรียนรู้การนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ และปรับตัวต่อเครื่องมือใหม่ ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

5. **ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและแรงจูงใจภายใน** PBL ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นเจ้าของงาน (Ownership) และเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้สูงขึ้น (Thomas, 2000) การมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการวางแผน จัดลำดับความสำคัญ และสะท้อนผลลัพธ์ของตนเอง ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญของผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

6. **การสร้างสมรรถนะที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต** การทำโครงงานช่วยให้ผู้เรียนต้องบริหารเวลา วางแผน และสะท้อนผลการเรียนรู้ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญของผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (Hmelo-Silver, 2004; Krajcik & Blumenfeld, 2006) การสะท้อนผลและการประเมินตนเองทำให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการปรับปรุงตนเอง เรียนรู้จากความสำเร็จและความล้มเหลว และสร้างแนวทางพัฒนาทักษะต่อเนื่อง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานมีผลชัดเจนต่อการพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 ทั้งในด้านการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสารและทำงานร่วมกัน การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การเรียนรู้ด้วยตนเองและแรงจูงใจภายใน รวมถึงสมรรถนะที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกฝนทักษะเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัว เรียนรู้สิ่งใหม่ และพัฒนาคุณค่าในชีวิตการศึกษาและการทำงานอย่างต่อเนื่อง

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

บทสรุป

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning: PBL) เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนอย่างครอบคลุม โดยช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถประเมินและใช้ข้อมูลในการตัดสินใจได้อย่างรอบคอบ ในยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI) และข้อมูลมหาศาล การเรียนรู้เพียงจากการรับข้อมูลไม่เพียงพอ การลงมือปฏิบัติจริงจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ความรู้เกิดความชัดเจนและสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างแท้จริง ขณะเดียวกัน PBL ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมผ่านการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับแนวคิดใหม่ การทดลองแนวทางแก้ปัญหา และการสร้างผลงานที่มีคุณค่าในบริบทจริง รวมถึงทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกันที่ช่วยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ฟังผู้อื่น ประสานงาน แก้ไขความขัดแย้ง และสร้างความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนพัฒนาทักษะดิจิทัลในการค้นคว้าข้อมูล จัดทำงานนำเสนอ และเผยแพร่ผลงาน และยังเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและแรงจูงใจภายใน ทำให้ผู้เรียนรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง สะท้อนผลการเรียนรู้ และปรับปรุงตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทั้งหมดนี้ช่วยให้ผู้เรียนสร้างสมรรถนะที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และเศรษฐกิจ เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง และสร้างคุณค่าในชีวิต การศึกษา และการทำงานได้อย่างยั่งยืน

วารสารวิชาการก้าวนวัต ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569
Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 1, January – February 2026
สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

เอกสารอ้างอิง

ทิศนา แขมมณี. (2545). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2550). *ทักษะ 5C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (Eds.). (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives*. Longman.

Bell, S. (2010). Project-based learning for the 21st century: Skills for the future. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, *83*(2), 39–43. https://doi.org/10.1080/00098650903505415

Bender, W. N. (2012). *Project-based learning: Differentiating instruction for the 21st century*. Corwin Press.

Bloom, B. S. (Ed.). (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Handbook I: Cognitive domain*. David McKay.

Hmelo-Silver, C. E. (2004). Problem-based learning: What and how do students learn? *Educational Psychology Review*, *16*(3), 235–266. https://doi.org/10.1007/s10648-004-0002-x

Krajcik, J. S., & Blumenfeld, P. C. (2006). Project-based learning. In R. K. Sawyer (Ed.), *The Cambridge handbook of the learning sciences* (pp. 317–334). Cambridge University Press.

Partnership for 21st Century Skills. (2019). *Framework for 21st century learning*. Battelle for Kids. https://www.battelleforkids.org/networks/p21

Redecker, C., & Punie, Y. (Ed.). (2017). *European framework for the digital competence of educators: Decamped* (JRC Science for Policy Report No. JRC107466). Publications Office of the European Union. https://doi.org/10.2760/159770

Robinson, K. (2011). *Out of our minds: Learning to be creative* (2nd ed.). Capstone.

Thomas, J. W. (2000). *A review of research on project-based learning*. The Autodesk Foundation. http://www.bobpearlman.org/Research/summary_of_technology_integrated_PBL.pdf

World Economic Forum. (2020). *The future of jobs report 2020*. World Economic Forum. https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobs-report-2020/